

Nr. 120 bis

ION CREANGĂ

FATA BABEI
ȘI
FATA MOȘNEAGULUI

EDITURA TINERETULUI

ION CREANGĂ
FATA BABEI
ȘI
FATA MOȘNEAGULUI

Ilustrații: V. APOSTOLOIU

EDIȚIA A II-a

1956

EDITURA TINERETULUI

Era odată un moșneag ș-o babă ; și moșneagul avea o fată și baba iar o fată. Fata babei era slută, leneșă, ȝifnoasă și rea la inimă ; dar, pentru că era „fata mamei”, se alinta cum s-alintă cioara-n laț, lăsînd tot greul pe fata moșneagului. Fata moșneagului însă era frumoasă, harnică, ascultătoare și bună la inimă. Dumnezeu o împodobise cu toate darurile cele bune și frumoase.

Dar această fată bună era horopsită și de sora cea de scoarță¹ și de mama cea vitregă. Noroc de la Dumnezeu că era o fată robace² și răbdătoare, căci altfel ar fi fost vai și amar de pielea ei.

Fata moșneagului la deal, fata moșneagului la vale; ea după găteje prin pădure, ea cu tăbuielul³ în spate la moară, ea în sfârșit în toate părțile după treabă. Cît era ziulica de mare, nu-și mai strîngea picioarele; dintr-o parte venea și-n alta se ducea. Și-apoi baba și cu odorul de fiică-sa tot cîrtiltoare și nemulțumitoare erau. Pentru babă, fata moșneagului era piatră de moară în casă; iar fata ei, busuioc de pus la icoane.

Cînd se duceau amîndouă fetele în sat la șezătoare sara, fata moșneagului nu se încurca, ci torcea cîte-un ciur

plin de fuse, iar fata babei îndruga și ea cu mare-ce cîte-un fus; și-apoi, cînd veneau amîndouă fetele acasă noaptea tîrziu, fata babei sărea iute peste pîrlaz⁴, și zicea fetei moșneagului, să-i deie ciurul cu fusele, ca să-l jle, pînă va sări și ea. Atunci fata babei, vicleană cum era, lua ciurul și fuga în casă la babă și la moșneag, spuind că ea a tors acelé fuse. În zadar fata moșneagului spunea în urmă că acela este lucrul mînilor sale, căci îndată o apucau de obraz baba și cu fiică-sa și trebuia numaidecît să rămîie pe-a lor. Cînd venia duminica și sărbătorile, fata babei era împopoțonată și netezită pe cap, de parc-o linsese vițelii. Nu era joc, nu era clacă în sat, la care să nu se ducă fata babei, iar fata moșneagului era oprită cu asprime de la toate

aceste. Ş-apoi, cînd venea moşneagul de pe unde era dus, gura babei umbla, cum umblă meliţa⁵: că fata lui nu ascultă, că-i uşernică⁶, că-i leneşă, că-i soiul rău... că-i laie, că-i bălaie, şi... că s-o alunge de la casă, s-o trimeată la slujbă, unde ştie, că nu-i de chip s-o mai ţie, pentru că poate să înăvălească şi pe fata ei.

Moşneagul, fiind un gură cască, sau cum îţi vrî să-i ziceţi, se uita în coarnele ei şi ce-i spunea ea sfînt era. Din inimă bietul moşneag poate c-ar mai fi zis cîte ceva, dar acum apucase a cînta găina la casa lui şi cucoşul nu mai avea nici o trecere; ş-apoi ia să-l fi pus păcatul să se întreacă cu didiochiul, căci baba şi cu fiică-sa îl umpleau de bogdaprosti⁷.

Intr-una din zile moşneagul, fiind

foarte amărît de cîte-i spunea baba, chemă fata şi-i zise:

— Draga tatei, iaca ce-mi tot spune mă-ta de tine: că n-o ascultî, că eşti ră de gură şi înăvălită şi că nu este chip, să mai stai la casa mea; de aceea du-te

și tu încotro te-a îndrepta Dumnezeu, ca să nu se mai facă atîta gîlceavă la casa asta, din pricina ta. Dar te sfătuiesc, ca un tată ce-ți sînt, că orișunde te-l duce, să fii supusă, blajină și harnică; căci la casa mea tot ai dus-o cum ai dus-o, c-a mai fost și mila părințească la mijloc... Dar prin străini Dumnezeu știe peste ce soi de sămînță de nameni îi da; și nu ți-or pute răbda, cîte ți-am răbdat noi.

Atunci biata fată, văzînd că baba și cu fiică-sa voiesc cu orice chip s-o alunge, sărută mîna tată-său și cu lacrimi în ochi pornește în toată lumea, depărtîndu-se de casa părințească fără nici o nădejde de întoarcere!

Și merse ea cît merse pe-un drum, pînă ce din întîmplare îi ieși înainte o căjelușă bolnavă ca vai de capul ei,

și slabă de-i numărăi coastele. Și cum văzu pe fată, îi zise:

— Fată frumoasă și harnică, fie-ți milă de mine și mă grijește, că ți-oi prinde și eu bine vrodată.

Atunci fetei i se făcu milă; și luînd

cățelușă o spălă și-o griji foarte bine. Apoi o lasă acolo și-și caută de drum, mulțămită fiind în suflet că a putut săvârși o faptă bună. Nu merse ea tocmai mult și numai iaca ce vede un păr frumos și înflorit, dar plin de omizi în toate părțile. Părul cum vede pe fată zice :

— Fată frumoasă și harnică, grijește-mă și curăță-mă de omizi, că ți-oi prinde și eu bine vrodată.

Fata, harnică cum era, curăți părul de uscături și de omizi cu mare îngrijire și apoi se tot duce înainte să-și caute stăpîn. Și mergînd ea mai departe numai iaca ce vede o fîntînă milită * și părăsită. Fîntîna atunci zice :

— Fată frumoasă și harnică, grijește-mă, că ți-oi prinde și eu bine vrodată.

Fata rînește fîntîna și-o grijește foarte

bine ; apoi o lasă și-și caută de drum. Și tot mergînd mai departe, numai iaca ce dă de-un cuptior nelipit și mai-mai să se rîsipească. Cuptiorul cum vede pe fată zice :

— Fată frumoasă și harnică, lipește-mă și grijește-mă, că poate ți-oi prinde și eu bine vrodată.

Fata, care știa că de făcut treabă nu mai cade coada nimănui, își suflecă mînicile, călcă lut și lipi cuptiorul, îl humui și-l griji, de-ți era mai mare dragul să-l privești. Apoi își spălă frumușel mîinile de lut și porni iarăși la drum. Și mergînd ea acum și zi și noapte, nu știu ce făcu, că se rătăci ; cu toate aceste nu-și pierdu nădejdea în Dumnezeu, ci merse tot înainte, pînă ce, într-una din zile desdiminează, trecînd printr-un codru întunecos, dă de-o poiană foarte

frumoasă și în poiană vede o căsuță umbrită de niște lozii * pletoase. Și când s-apropie de acea casă, numai iaca o babă întîmpină pe fată cu blîndeță și-i zice :

— Da ce cauți prin aceste locuri, copilă, și cine ești ?

— Cine să fiu, mătușă ? la o fată săracă, fără mamă și fără tată, pot zice ; și numai Cel-de-sus știe cîte am tras de cînd mama care m-a făcut a pus mîinile pe piept ! — Stăpîn caut ; și, necunoscînd pe nime și umblînd din loc în loc, m-am rătăcit. Dumnezeu însă m-a povățuit de-am nimerit la casa d-tale și te rog să-mi dai sălășluire.

— Sărmană fată, zise bătrîna, cu adevărat numai Dumnezeu te-a îndreptat la mine și te-a scăpat de primejdii. Eu sînt sfînta Duminecă. Slujește la mine

astăzi și fii încredințată că mine n-ai să ieși cu mîinile goale de la casa mea.

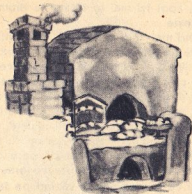
— Bine, măicuță, dar nu-știu ce trebi am să fac.

— Ia ! să-mi lai ¹⁰ copilașii, care dorm acum, și să-i hrănești ; apoi să-mi faci bucate, și cînd m-oi întoarce eu de la biserică, să le găsesc nici reci, nici fierbinți, ci cum îs numai bune de mîncat. Și cum zice, bătrîna pornește la biserică, iară fața suflecă mîinecile și s-apucă de treabă. Întîi și-ntîi face lăutoare ¹¹ ; apoi iese afară și începe a striga :

— Copii, copii, copil ! veniți la mama să vă leie !

Și cînd se uită fata, ce să vadă ? Ograda se umpluse și pădurea fojgăia ¹² de-o mulțime de balauri și de tot soiul de jivine mici și mari ; însă

tare în credință și cu nădejdea la Dumnezeu, fata nu se spărie, ci le ia pe câte una și le lă și le îngrijește, cît nu se poate mai bine. Apoi s-apucă de făcut bucate, și cînd a venit sfînta Duminecă de la biserică și a văzut copiii lăuți frumos și toate trebile bine făcute, s-a umplut de bucurie; și după ce-a șezut la masă, a zis fetei să se suie în pod și să-și aleagă de-acolo o ladă care-a vrè ea și să și-o ieie ca simbrîie; dar să n-o deschidă pîn-acasă la tată-său. Fata se suie în pod și vede acolo o mulțime de lăzi: unele mai vechi și mai urîte, altele mai noi și mai frumoase. Ea însă, nefiind lacomă, ș-alege pe cea mai veche și mai urîtă dintre toate. Și cînd se dă cu dînsa jos, sfînta Duminecă cam încrețește din sprîncene, dar n-are încotro, ci binecuvîntează pe fată,

care își ia lada în spate și se întoarne spre casa părintească cu bucurie, tot pe drumul pe unde venise. Cînd pe drum, iaca cuptiorul grijit de dînsa era plin de plăcinte crescute și rumenite... Și mîncă fata la plăcinte și mîncă, hăt

bine, apoi își mai ie cîteva la drum și pornește.

Cînd mai încolo, numai iaca fîntîna grijită de dînsa era plină pînă-n gură cu apă limpede cum îi lacrima, dulce și rece cum e gheața. Și pe colacul fîntînii erau două pahare de-argint, cu care a băut la apă pînă s-a răcorit. Apoi a luat paharele cu sine și a pornit înainte.

Și mergînd mai departe, iaca părul grijit de dînsa era încărcat de pere galbene ca ceara, de coapte ce erau, și dulci ca mierea. Părul, văzînd pe fată, și-a plecat crengile-n jos, și ea a mîncat la pere și s-a luat la drum cîte i-a trebuit.

De-acolo mergînd mai departe, iaca se întîlnește și cu cățelușa, care acuma era voinică și frumoasă, iară la gît purta o salbă de galbeni, pe care a dat-o fe-

tei ca mulțămită, pentru că a căutat-o la boală.

Și de aici fata, tot mergînd înainte, a ajuns acasă la tată-său. Moșneagul cînd a văzut-o, i s-au umplut ochii de lacrimi și inima de bucurie. Fata atunci

scoate salba și paharele cele de argint și le dă tătine-său ; apoi deschizînd lada împreună, nenumărate herghelii de cai, cirezi de vite și turme de oi ies din ea, încît moșneagul pe loc a întinerit, văzînd atîtea bogății ! Iară baba a ră-

mas opărită și nu știa ce să facă de ciudă.

Fata babei atunci și-a luat inima-n dinți și a zis :

— Las' mamă, că nu-i prădată lumea de bogății ; mă duc să-ți aduc eu și mai multe. Și cum zice, pornește cu ciudă trăznind și pleznind. Merge și ea cît merge, tot pe acest drum, pe unde fusese fata moșneagului ; se întîlnește și ea cu cățelușa cea slabă și bolnavă ; dă și ea de părul cel ticsit de omide, de fîntîna cea mîlită și seacă și părăsită, de cuptiorul cel nelipit și aproape să se rîsipească. Dar, cînd o rugă și cățelușa și părul, și fîntîna și cuptiorul, ca să îngrijească de dînsule, ea le răspundea cu ciudă și în bătaie de joc :

— Da cum nu ! că nu me-oi feșteli ¹³ eu mînușele tătucușii și a mămușii !

Multe slugi ați avut ca mine :

Atunci cu toatele, știind că mai ușor ar putea căpăta cineva lapte de la o vacă stearpă, decît să te îndatorească o fată alintată și leneșă, au lăsat-o să-și urmeze drumul în pace și n-au mai cerut de la dînsa nici un ajutor. Și, mergînd ea tot înainte, a ajuns apoi și ea la sfînta Duminecă; iar și aici s-a purtat tot hursuz cu obraznicie și prostete. În loc să facă bucatele bune și potrivite și să leie copiii sfintei Dumineci, cum i-a lăut fata moșneagului de bine, ea i-a opărit pe toți, de țipau și fugeau nebuni de usturime și de durere. Apoi bucatele le-a făcut afumate, arse și sleite, de nu mai era de chip să le poată lua cineva în gură... Și cînd a venit sfînta Duminecă de la biserică, și-a pus mîinile-n cap de ceia ce a gă-

sit acasă. Dar sfînta Duminecă, blîndă și îngăduitoare, n-a vrut să-și puie mintea c-o șturlubatecă¹⁴ și c-o leneșă de fată ca aceasta ; ci i-a spus să se sule în pod, să-și aleagă de-acolo o ladă, care i-a plăcea și să se ducă în plata lui Dumnezeu. Fata atunci s-a suit și și-a ales lada cea mai nouă și mai frumoasă, căci îi plăcea să leie cît de mult și cei mai bun și mai frumos, dar să facă slujbă bună nu-i plăcea. Apoi, cum se dă jos din pod cu lada, nu se mai duce să-și leie ziua bună și binecuvîntarea de la sfînta Duminecă, ci pornește ca de la o casă pustie și se tot duce înainte ; și mergea de-i pîrîiau călcîilele de frică să nu se răzgîndească sfînta Duminecă, să pornească după dînsa, s-o ajungă și să-i leie lada.

Și cînd ajunge la cuptor, frumoase

plăcinte erau într-însul ! Dar cînd s-a propie să ieie dintr-însele și să-și prindă pofta, focul o arde și nu poate lua. La fîntînă așijderea, păhăruțele de argint, nu-i vorbă, erau, și fîntîna plină cu apă pînă în gură ; dar, cînd a vrut fata să puie mîna pe pahar și să ieie apă, paharele pe loc s-au cufundat, apa din fîntînă într-o clipă a secat și fata de sete s-a uscat !... Cînd, prin dreptul pârului, nu-i vorbă, că parcă era bătut cu lopata de pere multe ce avea, dar credeți c-a avut fata parte să guste vr-o una ? Nu, căci pârul s-a făcut de-o mie de ori mai nalt de cum era, de-ajunsese crengile în nouri. Ș-atunci... scobește-te fata babei în dinți ! Mergînd mai înainte, cu cățelușa încă s-a întîlnit ; salbă de galbeni avea și acum la gît dar cînd a vrut fata să i-o ieie,

cățelușa a mușcat-o de i-a rupt degetele și n-a lăsat-o să puie mîna pe dînsa. Își mușca fata acum degetelele mămuțuții și ale tătucuții de ciudă și de rușine, dar n-avea ce face. În sfîrșit, cu mare-ce a ajuns și ea acasă la mă-sa,

dar și aici nu le-au ticnit bogăția, căci deschizînd lada, o mulțime de bălauri au ieșit dintr-însa și pe loc au mîncat pe babă cu fată cu tot, de parcă n-au mai fost pe lumea asta, și apoi s-au făcut bălaurii nevăzuți cu ladă cu tot.

Iar moșneagul a rămas liniștit din partea babei, și avea nenumărate bogății ; el a măritat pe fiică-sa după un om bun și harnic. Cucoșii cîntau acum pe stîlpii porților, în prag și în toate părțile ; iar găinile nu mai cîntau cucoșește

la casa moșneagului, să mai facă a rău ;
c-apoi atunci nici zile multe nu mai
aveau. Numai atîta că moșneagul a ră-
mas pleșuv și spetit, de mult ce-l nete-
zise baba pe cap și de cercat în spa-
tele lui cu cociorva dacă-i copt malaiul.

ATI ÎNȚILNIT ÎN ACEASTĂ CARTE CUVINTE PE
CARE NU LE CUNOAȘTEȚI, IATĂ ÎNȚELESUL LOR:

1. *soră de scoarță* — soră vitregă.
2. *robace* — harnică, muncitoare.
3. *tăbuleț* — săculeț, traistă.
4. *pirlaz* — trecătoare la un gard.
5. *meliță* — unealtă cu care se sfărîmă cotoarele
de cînopă și de in, pentru a le alege de fibre;
„a-i umbla gura ca melița” — a flecări.
6. *ușernic* — om care umblă hai-hui, fără rost.
7. *a umplea de bogdaprosti* — a ocări, a bat-
jocori.
8. *milită* — plină de mîl și cu apa tulbure.
9. *lozie* — un fel de răchită.
10. *să lai* — să speli.

11. *Idutoare* — apa de spălat.
12. *a foigdi* — a mătuna, a foi, a furpica.
13. *a feșteli* — a murdări.
14. *șturlubatec* — ușuratic la minte, nebunatic.

T. 245

Nr. 2238

Redactor de carte : Ani Costin

Tehnoredactor : E. Cescușu

Dat la cules 6.XII.955, Bun de tipar 24.V.956, Tiraj 80100. Hirtie celină de 100 gr. m.p. Coll de tipar I. Coll de editură 0,5. Ft. 64/84×108. Com. editurii 2011. Ediția II. A 05630. Pentru bibliotecile mici Indicete de clasificare (8-R.)

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic Casa
Științei „I. V. STALIN” București R.P.R.

50 bani